

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 22ας Νοεμβρίου 2018*

«Προδικαστική παραπομπή – Προσέγγιση των νομοθεσιών – Κατασκευή, παρουσίαση και πώληση προϊόντων καπνού – Οδηγία 2014/40/ΕΕ – Άρθρο 1, στοιχείο γ', και άρθρο 17 – Απαγόρευση της διάθεσης στην αγορά προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα – Κύρος»

Στην υπόθεση C-151/17,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) [άνωτερο δικαστήριο (Αγγλία και Ουαλία), τμήμα αστικών, εμπορικών και διοικητικών διαφορών (διοικητικές διαφορές), Ηνωμένο Βασίλειο] με απόφαση της 9ης Μαρτίου 2016, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 24 Μαρτίου 2017, στο πλαίσιο της δίκης

Swedish Match AB

κατά

Secretary of State for Health,

παρισταμένης της:

New Nicotine Alliance,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Silva de Lapuerta, Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, προεδρεύουσα του πρώτου τμήματος, J.-C. Bonichot, E. Regan, C. G. Fernlund και S. Rodin (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: H. Saugmandsgaard Øe

γραμματέας: M. Ferreira, κύρια διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως της 25ης Ιανουαρίου 2018,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- η Swedish Match AB, εκπροσωπούμενη από τον Π. Τριδήμα, barrister, καθώς και από τον M. Johansson, advokat,
- η New Nicotine Alliance, εκπροσωπούμενη από τον P. Diamond, barrister,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον S. Brandon, επικουρούμενο από τον I. Rogers, QC,
- η Ουγγρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Z. Fehér και G. Κοός, καθώς και από την M. M. Tátrai,
- η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την H. Leppo,
- η Νορβηγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. Reinertsen Norum, επικουρούμενη από τον K. Moen, advocate,
- το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εκπροσωπούμενο από τον A. Tamás και την I. McDowell,
- το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενο από τις M. Simm και E. Karlsson καθώς και από τον A. Norberg,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους L. Flynn και J. Tomkin,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 12ης Απριλίου 2018,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής απόφασης αφορά το κύρος του άρθρου 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 17 της οδηγίας 2014/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την κατασκευή, την παρουσίαση και την πώληση προϊόντων καπνού και συναφών προϊόντων και την κατάργηση της οδηγίας 2001/37/ΕΚ (ΕΕ 2014, L 127, σ. 1).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Swedish Match AB και του Secretary of State for Health (Υπουργού Υγείας, Ηνωμένο Βασίλειο) σχετικά με τη νομιμότητα της απαγόρευσης της παραγωγής και της προμήθειας του καπνού που λαμβάνεται από το στόμα στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Το νομικό πλαίσιο

Η οδηγία 2014/40

- 3 Η αιτιολογική σκέψη 32 της οδηγίας 2014/40 έχει ως εξής:

«Η οδηγία 89/622/ΕΟΚ του Συμβουλίου[, της 13ης Νοεμβρίου 1989, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με τη σήμανση των προϊόντων καπνού (ΕΕ 1989, L 359, σ. 1),] απαγόρευσε την πώληση στα κράτη μέλη ορισμένων τύπων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα. Η οδηγία 2001/37/ΕΚ [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2001, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παραγωγή, την παρουσίαση και την πώληση των προϊόντων καπνού – Δηλώσεις της Επιτροπής (ΕΕ 2001, L 194, σ.26),] επιβεβαίωσε την εν λόγω απαγόρευση. Το άρθρο 151 της [Πράξεως περί των όρων προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας και των προσαρμογών των Συνθηκών επί των οποίων βασιζείται η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ 1994, C 241, σ. 21, και ΕΕ 1995,

L 1, σ. 1)] παρέχει στη Σουηδία παρέκκλιση από την απαγόρευση. Η απαγόρευση της πώλησης καπνού που λαμβάνεται από το στόμα θα πρέπει να διατηρηθεί, για να αποφευχθεί η είσοδος στην Ένωση (εκτός της Σουηδίας) προϊόντος που είναι εθιστικό και έχει δυσμενείς επιπτώσεις στην υγεία. Για τα άλλα μη καπνιζόμενα προϊόντα καπνού που δεν παράγονται για τη μαζική αγορά, αυστηρές διατάξεις όσον αφορά την επισήμανση και ορισμένες διατάξεις σχετικά με τα συστατικά τους θεωρούνται επαρκείς για να ανασχεθεί η διάδοσή τους στην αγορά πέραν της παραδοσιακής χρήσης τους.»

- 4 Το άρθρο 1 της οδηγίας 2014/40 προβλέπει τα εξής:

«Στόχος της παρούσας οδηγίας είναι η προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που αφορούν:

[...]

γ) την απαγόρευση διάθεσης στην αγορά του καπνού που λαμβάνεται από το στόμα,

[...]».

- 5 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας ορίζει:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

[...]

5) “μη καπνιζόμενο προϊόν καπνού”: προϊόν καπνού που καταναλώνεται χωρίς διαδικασία καύσης, συμπεριλαμβανομένου του καπνού μύτης, του καπνού που λαμβάνεται από τη μύτη και του καπνού που λαμβάνεται από το στόμα,

[...]

8) “προϊόντα καπνού που λαμβάνονται από το στόμα”: όλα τα προϊόντα καπνού που λαμβάνονται από το στόμα, εκτός από εκείνα που προορίζονται για εισπνοή ή μύση, και τα οποία κατασκευάζονται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει από καπνό, σε σκόνη ή σε μορφή σωματιδίων ή σε οποιονδήποτε συνδυασμό αυτών των μορφών, και ιδίως τα προϊόντα που συσκευάζονται σε φακελάκια μίας δόσης ή σε πορώδη φακελάκι[α],

9) “προϊόντα καπνού για κάπνισμα”: προϊόντα καπνού διαφορετικά από τα μη καπνιζόμενα προϊόντα καπν[ού],

[...]

14) “νέο προϊόν καπνού”: προϊόν καπνού το οποίο:

- α) δεν ανήκει σε καμία από τις ακόλουθες κατηγορίες: τσιγάρο, καπνός για στριφτά τσιγάρα, καπνός πίπας, καπνός για ναργιλέ, πούρο, πουράκι, καπνός μύτης, καπνός που λαμβάνεται από τη μύτη και καπνός που λαμβάνεται από το στόμα, και
- β) κυκλοφορεί στην αγορά μετά τις 19 Μαΐου 2014,

[...]».

- 6 Το άρθρο 17 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Καπνός που λαμβάνεται από το στόμα», ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη απαγορεύουν την κυκλοφορία στην αγορά του καπνού που λαμβάνεται από το στόμα, με την επιφύλαξη του άρθρου 151 της πράξης προσχώρησης της Αυστρίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας.»

- 7 Το άρθρο 19, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/40, το οποίο φέρει τον τίτλο «Κοινοποίηση νέων προϊόντων καπνού», έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη απαιτούν από τους κατασκευαστές και τους εισαγωγείς νέων προϊόντων καπνού να υποβάλουν κοινοποίηση στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών για κάθε τέτοιο προϊόν που προτίθενται να διαθέσουν στην εθνική αγορά. [...]»

- 8 Το άρθρο 24, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής έχει ως εξής:

«Ένα κράτος μέλος έχει επίσης τη δυνατότητα να απαγορεύει μια ορισμένη κατηγορία προϊόντων καπνού ή συναφών προϊόντων, για λόγους που αφορούν τις ιδιαίτερες συνθήκες στο εν λόγω κράτος μέλος και εφόσον οι διατάξεις δικαιολογούνται από την ανάγκη προστασίας της δημόσιας υγείας, συνεκτιμώντας το υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας που επιτυγχάνεται μέσω της παρούσας οδηγίας. Οι εν λόγω εθνικές διατάξεις κοινοποιούνται στην Επιτροπή, συνοδευόμενες από διευκρίνιση των λόγων της θέσπισής τους. Η Επιτροπή, εντός έξι μηνών από την ημερομηνία παραλαβής της κοινοποίησης που προβλέπεται στην παρούσα παράγραφο, εγκρίνει ή απορρίπτει τις εθνικές διατάξεις, αφού εξακριβώσει, λαμβάνοντας υπόψη το υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας που επιτυγχάνεται με την παρούσα οδηγία, αν αυτές οι διατάξεις είναι ή όχι δικαιολογημένες, αναγκαίες και ανάλογες προς τον σκοπό τους και αν αποτελούν ή όχι μέσο αυθαίρετων διακρίσεων ή συγκεκαλυμμένο περιορισμό στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Αν δεν ληφθεί απόφαση από την Επιτροπή εντός της εξάμηνης προθεσμίας, θεωρείται ότι οι εθνικές διατάξεις έχουν εγκριθεί.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 9 Η Swedish Match είναι εταιρία περιορισμένης ευθύνης συσταθείσα στη Σουηδία, η οποία εμπορεύεται κατά κύριο λόγο μη καπνιζόμενα προϊόντα καπνού και ιδίως προϊόντα τύπου «snus».
- 10 Στις 30 Ιουνίου 2016, η Swedish Match άσκησε προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου για να αμφισβητήσει τη νομιμότητα του άρθρου 17 της Tobacco and Related Products Regulations 2016 (κανονιστικής απόφασης του 2016 για τον καπνό και τα συναφή προϊόντα), με το οποίο μεταφέρθηκαν στη νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου το άρθρο 1, στοιχείο γ', και το άρθρο 17 της οδηγίας 2014/40 και το οποίο ορίζει ότι «[ο]υδείς μπορεί να παράγει ή να προμηθεύει καπνό που λαμβάνεται από το στόμα».
- 11 Στο πλαίσιο της προσφυγής αυτής, η Swedish Match θέτει υπό αμφισβήτηση, υπό το πρίσμα της αρχής της απαγόρευσης των διακρίσεων, το κύρος του άρθρου 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 17 της οδηγίας 2014/40, λόγω της διαφορετικής μεταχείρισης που εισάγουν μεταξύ, αφενός, των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα, των οποίων η διάθεση στην αγορά απαγορεύεται, και, αφετέρου, των άλλων μη καπνιζόμενων προϊόντων καπνού, των νέων προϊόντων καπνού, των τσιγάρων και των άλλων προϊόντων καπνού για κάπνισμα, καθώς και των ηλεκτρονικών τσιγάρων, των οποίων η κατανάλωση δεν απαγορεύεται. Επιπλέον, η απαγόρευση των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα, δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από λόγους δημόσιας υγείας, καθόσον τα σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα, τα οποία δεν ήταν διαθέσιμα κατά τον χρόνο της έκδοσης της οδηγίας 92/41/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 1992, που τροποποιεί την οδηγία 89/622 (ΕΕ 1992, L 158, σ. 30), καταδεικνύουν ότι τα προϊόντα αυτά παρουσιάζουν χαμηλό βαθμό

επικινδυνότητας όσον αφορά τις επιβλαβείς συνέπειες στην υγεία σε σχέση με άλλα μη καπνιζόμενα προϊόντα καπνού. Εξάλλου, κανένα στοιχείο δεν επιβεβαιώνει την άποψη ότι η κατανάλωση των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα αποτελεί «γέφυρα» που οδηγεί στην κατανάλωση καπνού για κάπνισμα. Η απαγόρευση δεν μπορεί να δικαιολογηθεί επίσης από τον χαρακτήρα του *snus* ως νέου προϊόντος, δεδομένου ότι τα νέα προϊόντα καπνού δεν απαγορεύονται από την οδηγία 2014/40, υπό την έννοια του άρθρου 2, σημείο 14, της οδηγίας αυτής, παρά την έλλειψη σχετικών επιστημονικών δεδομένων και παρά το ότι τα εν λόγω προϊόντα έχουν ενδεχομένως βλαπτικές συνέπειες για την υγεία. Δεν μπορεί άλλωστε να αποτελέσει δικαιολογία για τη διάκριση εις βάρος των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα το γεγονός ότι αυτά απευθύνονται στο ευρύ κοινό, στο μέτρο που τα άλλα προϊόντα που εμπίπτουν στην εν λόγω οδηγία, ιδίως τα άλλα μη καπνιζόμενα προϊόντα καπνού, τα ηλεκτρονικά τσιγάρα και τα νέα προϊόντα καπνού επίσης απευθύνονται στο ευρύ κοινό.

- 12 Εξάλλου, η Swedish Match υποστηρίζει ότι η απαγόρευση της διάθεσης στην αγορά των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα είναι αντίθετη προς την αρχή της αναλογικότητας, δεδομένου ότι ούτε από τις αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας 2014/40, ούτε από την εκτίμηση επιπτώσεων της 19ης Δεκεμβρίου 2012, η οποία καταρτίστηκε από την Επιτροπή στις 19 Δεκεμβρίου 2012 και συνόδευε την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την κατασκευή, την παρουσίαση και την πώληση προϊόντων καπνού και συναφών προϊόντων [SWD(2012) 452 τελικό, σ. 49 επ.] (στο εξής: εκτίμηση επιπτώσεων), ούτε από κανένα άλλο έγγραφο προκύπτει για ποιον λόγο μια τέτοια απαγόρευση είναι αναγκαία ή ενδεδειγμένη υπό το πρίσμα ενός θεμιτού σκοπού. Στο πλαίσιο αυτό, δεν μπορεί να προβληθεί η αρχή της προφύλαξης, αφού η εν λόγω απαγόρευση δεν είναι συνεπής προς την έγκριση της διάθεσης στην αγορά των άλλων προϊόντων καπνού, των οποίων η τοξικότητα είναι, ωστόσο, υψηλότερη με βάση τα σημερινά επιστημονικά δεδομένα.
- 13 Εν συνεχεία, η πλήρης απαγόρευση των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα, καθόσον δεν λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν σε κάθε κράτος μέλος, δεν είναι σύμφωνη προς την αρχή της επικουρικότητας. Η λύση αυτή δεν είναι αναγκαία, όπως καταδεικνύει το γεγονός ότι η ίδια η οδηγία 2014/40 παρέχει στα κράτη μέλη κάποια ευελιξία κατά τη θέσπιση των ρυθμίσεών τους σχετικά με τα άλλα προϊόντα καπνού.
- 14 Επιπλέον, ούτε η οδηγία 2014/40 ούτε το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται διευκρινίζουν τους λόγους για τους οποίους τα προϊόντα καπνού που λαμβάνονται από το στόμα αποτελούν αντικείμενο δυσμενούς διάκρισης σε σχέση με τα άλλα μη καπνιζόμενα προϊόντα καπνού, τα ηλεκτρονικά τσιγάρα, τα νέα προϊόντα καπνού και τα τσιγάρα. Επομένως, ο νομοθέτης της Ένωσης δεν τήρησε την υποχρέωση αιτιολόγησης που προβλέπεται στο άρθρο 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.
- 15 Η απαγόρευση διάθεσης στην αγορά των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα αποτελεί επίσης αδικαιολόγητο περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, διότι δεν είναι σύμφωνη προς τις αρχές της απαγόρευσης διακρίσεων και της αναλογικότητας και δεν ανταποκρίνεται προς την υποχρέωση αιτιολόγησης.
- 16 Εξάλλου, πέραν του ότι το Δικαστήριο δεν είχε ακόμη την ευκαιρία να αποφανθεί επί του κύρους του άρθρου 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 17 της οδηγίας 2014/40, η Swedish Match υποστηρίζει ότι η απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2004, *Swedish Match* (C-210/03, EU:C:2004:802), δεν τυγχάνει εφαρμογής στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεδομένου ότι τα πρόσφατα επιστημονικά στοιχεία σχετικά με τις υποτιθέμενες επιπτώσεις των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα αντικρούουν τις διαπιστώσεις της απόφασης αυτής, ότι τα καθεστώτα που θέσπισε η οδηγία 2014/40 παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές σε σχέση με εκείνα που προέβλεπε η οδηγία 2001/37 και, τέλος, ότι σημειώθηκαν έντονες αλλαγές στην αγορά των προϊόντων καπνού από την έκδοση της εν λόγω απόφασης.

- 17 Ο Υπουργός Υγείας, αμυνόμενος, θεωρεί ότι πρέπει να υποβληθεί στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα σχετικά με το κύρος του άρθρου 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 17 της οδηγίας 2014/40, διευκρινίζοντας, μεταξύ άλλων, ότι μόνον το Δικαστήριο έχει την εξουσία να κηρύξει μια οδηγία ανίσχυρη εν όλω ή εν μέρει.
- 18 Η New Nicotine Alliance, καταχωρισμένη ένωση με αντικείμενο την προώθηση της δημόσιας υγείας μέσω της μείωσης των βλαβερών συνεπειών του καπνού (στο εξής: NNA), στην οποία επιτράπη να παρέμβει στην υπόθεση της κύριας δίκης, υποστηρίζει ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου ότι η απαγόρευση της διάθεσης στην αγορά προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα είναι αντίθετη προς την αρχή της αναλογικότητας και αντιβαίνει στα άρθρα 1, 7 και 35 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης). Ειδικότερα, μια τέτοια απαγόρευση δεν είναι πρόσφορη για την επίτευξη του σκοπού της προστασίας της δημόσιας υγείας, καθόσον στερεί από τους καταναλωτές που επιθυμούν να αποφύγουν την κατανάλωση τσιγάρων και άλλων προϊόντων καπνού για κάπνισμα τη δυνατότητα να στραφούν προς ένα προϊόν λιγότερο τοξικό, όπως αποδεικνύεται συναφώς από την επιτυχία των ηλεκτρονικών τσιγάρων και από τα επιστημονικά στοιχεία για τις βλαβερές συνέπειες του καπνίσματος στη Σουηδία. Το snus αποτελεί μέρος, μαζί με άλλα προϊόντα που μειώνουν τις βλαβερές συνέπειες του καπνού, τα οποία διατίθενται ήδη στο Ηνωμένο Βασίλειο, μιας συνεκτικής στρατηγικής μείωσης των βλαβερών αυτών συνεπειών.
- 19 Υπό τις συνθήκες αυτές, το High Court of justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) [ανώτερο δικαστήριο (Αγγλία και Ουαλία), τμήμα αστικών, εμπορικών και διοικητικών διαφορών (διοικητικές διαφορές), Ηνωμένο Βασίλειο] αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Είναι το άρθρο 1, στοιχείο γ', και το άρθρο 17, της οδηγίας [2014/40] ανίσχυρα συνεπεία:

- I. παραβίασης της γενικής αρχής του δικαίου της Ένωσης περί απαγόρευσης των διακρίσεων,
- II. παραβίασης της γενικής αρχής του δικαίου της Ένωσης περί αναλογικότητας,
- III. παράβασης του άρθρου 5, παράγραφος 3, ΣΕΕ και παραβίασης της αρχής του δικαίου της Ένωσης περί επικουρικότητας,
- IV. παράβασης του άρθρου 269, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ,
- V. παράβασης των άρθρων 34 και 35 ΣΛΕΕ, και
- VI. παράβασης των άρθρων 1, 7 και 35 του [Χάρτη];»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 20 Με το προδικαστικό του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς το κύρος του άρθρου 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 17 της οδηγίας 2014/40 υπό το πρίσμα των αρχών της ίσης μεταχείρισης, της αναλογικότητας και της επικουρικότητας, της υποχρέωσης αιτιολόγησης που προβλέπεται στο άρθρο 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, των άρθρων 34 και 35 ΣΛΕΕ, καθώς και των άρθρων 1, 7 και 35 του Χάρτη.

Επί του κύρους του άρθρου 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 17 της οδηγίας 2014/40 υπό το πρίσμα της αρχής της ίσης μεταχείρισης

- 21 Το αιτούν δικαστήριο θέτει το ερώτημα κατά πόσον η οδηγία 2014/40 αντιβαίνει στην αρχή της ίσης μεταχείρισης, στο μέτρο που απαγορεύει τη διάθεση στην αγορά των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα, ενώ συγχρόνως επιτρέπει την εμπορία των άλλων μη καπνιζόμενων προϊόντων καπνού, των τσιγάρων, των ηλεκτρονικών τσιγάρων και των νέων προϊόντων καπνού.
- 22 Κατά πάγια νομολογία, η αρχή της ίσης μεταχείρισης επιτάσσει να μην αντιμετωπίζονται με διαφορετικό τρόπο παρόμοιες περιπτώσεις, ούτε με τον ίδιο τρόπο διαφορετικές περιπτώσεις, εκτός αν η μεταχείριση αυτή δικαιολογείται αντικειμενικώς (απόφαση της 7ης Μαρτίου 2017, RPO, C-390/15, EU:C:2017:174, σκέψη 41).
- 23 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι επί του ζητήματος της παραβίασης της αρχής της ίσης μεταχείρισης λόγω της απαγόρευσης διάθεσης στην αγορά των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα, την οποία προβλέπει η οδηγία 2001/37, έχουν ήδη εκδοθεί οι αποφάσεις της 14ης Δεκεμβρίου 2004, *Swedish Match* (C-210/03, EU:C:2004:802), και της 14ης Δεκεμβρίου 2004, *C-434/02, Arnold André* (EU:C:2004:800).
- 24 Με τις αποφάσεις αυτές, το Δικαστήριο έκρινε ότι η ιδιαίτερη κατάσταση η οποία χαρακτήριζε τα προϊόντα καπνού που λαμβάνονται από το στόμα, τα οποία αφορά το άρθρο 2 της οδηγίας 2001/37, επέτρεπε διαφορετική μεταχείριση των προϊόντων αυτών χωρίς να μπορεί να προβληθεί βασίμως παραβίαση της αρχής της απαγόρευσης διακρίσεων. Ειδικότερα, το Δικαστήριο έκρινε ότι τα προϊόντα αυτά, μολονότι δεν είναι τελείως διαφορετικά, από πλευράς της σύνθεσης ή του προορισμού τους, από τα προϊόντα καπνού που προορίζονται για μάσηση, δεν βρίσκονταν στην ίδια κατάσταση με τα τελευταία αυτά προϊόντα διότι τα προϊόντα καπνού που λαμβάνονται από το στόμα και αποτελούν το αντικείμενο της απαγόρευσης την οποία προέβλεπε το άρθρο 8α της οδηγίας 89/622 και επανέλαβε το άρθρο 8 της οδηγίας 2001/37 ήταν νέα στην αγορά των κρατών μελών τα οποία αφορούσε το μέτρο αυτό (αποφάσεις της 14ης Δεκεμβρίου 2004, *Swedish Match*, C-210/03, EU:C:2004:802, σκέψη 71, και της 14ης Δεκεμβρίου 2004, *Arnold André*, C-434/02, EU:C:2004:800, σκέψη 69).
- 25 Μετά δε την έκδοση των εν λόγω αποφάσεων, ο νομοθέτης της Ένωσης δεν θέσπισε κανένα μέτρο για την έγκριση της διάθεσης των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα στην αγορά των κρατών μελών που μνημονεύονται στο άρθρο 17 της οδηγίας 2014/40.
- 26 Επομένως, στην περίπτωση που τα προϊόντα αυτά εισαχθούν στην αγορά αυτή, θα παραμένουν και πάλι νέα σε σχέση με άλλα μη καπνιζόμενα προϊόντα καπνού και με τα προϊόντα καπνού για κάπνισμα, συμπεριλαμβανομένων των τσιγάρων, και ως εκ τούτου θα προσελκύουν τους νέους.
- 27 Εξάλλου, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 73 των προτάσεών του, από την εκτίμηση επιπτώσεων, που δεν αμφισβητήθηκε επί του σημείου αυτού, προκύπτει ότι τα μη καπνιζόμενα προϊόντα καπνού εκτός αυτών που λαμβάνονται από το στόμα αντιπροσωπεύουν μόνον εξειδικευμένες αγορές με περιορισμένες δυνατότητες ανάπτυξης λόγω, ιδίως, της μεθόδου παραγωγής τους, η οποία είναι δαπανηρή και εν μέρει μικρής κλίμακας. Αντιθέτως, τα προϊόντα καπνού που λαμβάνονται από το στόμα έχουν σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης, πράγμα που επιβεβαιώνεται άλλωστε από τους κατασκευαστές των προϊόντων αυτών.
- 28 Ως εκ τούτου, τέτοιες ιδιαίτερες περιστάσεις επέτρεπαν διαφορετική μεταχείριση των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα σε σχέση τόσο με τα άλλα μη καπνιζόμενα προϊόντα καπνού όσο και με τα τσιγάρα, χωρίς να μπορεί να προβληθεί βασίμως παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

- 29 Όσον αφορά την φερόμενη παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης λόγω δυσμενέστερης μεταχείρισης των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα σε σχέση με τα ηλεκτρονικά τσιγάρα, το Δικαστήριο έχει διαπιστώσει ότι τα ηλεκτρονικά τσιγάρα παρουσιάζουν αντικειμενικά διαφορετικά χαρακτηριστικά σε σχέση με τα προϊόντα καπνού εν γένει και, επομένως, δεν βρίσκονται στην ίδια κατάσταση με τα προϊόντα καπνού (βλ., συναφώς, απόφαση της 4ης Μαΐου 2016, *Pillbox* 38, C-477/14, EU:C:2016:324, σκέψεις 36 και 42).
- 30 Ως εκ τούτου, δεν παραβιάζεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης λόγω του ότι η ιδιαίτερη κατηγορία την οποία συνιστούν τα προϊόντα καπνού που λαμβάνονται από το στόμα τυγχάνει διαφορετικής μεταχείρισης σε σχέση με μια άλλη κατηγορία, όπως τα ηλεκτρονικά τσιγάρα.
- 31 Όσον αφορά τη φερόμενη παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης λόγω δυσμενέστερης μεταχείρισης των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα σε σχέση με τα νέα προϊόντα καπνού, πρέπει να σημειωθεί ότι το άρθρο 2, παράγραφος 14, της οδηγίας 2014/40 ορίζει το «νέο προϊόν καπνού» ως προϊόν καπνού που κυκλοφορεί στην αγορά μετά τις 19 Μαΐου 2014 και δεν ανήκει σε καμία από τις ακόλουθες κατηγορίες: τσιγάρο, καπνός για στριφτά τσιγάρα, καπνός πίπας, καπνός για ναργιλέ, πούρο, πουράκι, καπνός μάσησης, καπνός που λαμβάνεται από τη μύτη και καπνός που λαμβάνεται από το στόμα.
- 32 Επομένως, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 75 των προτάσεών του, λαμβάνοντας υπόψη την ημερομηνία κυκλοφορίας τους στην αγορά, οι συνέπειες των νέων προϊόντων καπνού στη δημόσια υγεία δεν μπορούσαν, εξ ορισμού, να παρατηρηθούν ή να μελετηθούν κατά τον χρόνο έκδοσης της οδηγίας 2014/40, ενώ οι συνέπειες των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα ήταν, κατά την ημερομηνία αυτή, επαρκώς προσδιορισμένες και επιστημονικά τεκμηριωμένες. Μολονότι είναι αληθές ότι ο νομοθέτης της Ένωσης συμπεριέλαβε τα ως άνω προϊόντα στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής, τούτο συνέβη προκειμένου να αποτελέσουν αντικείμενο μελετών σχετικών με τις συνέπειές τους στην υγεία και τις καταναλωτικές συνήθειες, σύμφωνα με το άρθρο 19 της εν λόγω οδηγίας.
- 33 Επομένως, τα προϊόντα καπνού που λαμβάνονται από το στόμα, καθόσον είχαν αποτελέσει αντικείμενο πολυάριθμων επιστημονικών μελετών, δεν μπορούσαν, κατά τον χρόνο έκδοσης της οδηγίας 2014/40, να θεωρηθούν νέα προϊόντα στον ίδιο βαθμό με τα νέα προϊόντα καπνού που αναφέρονται στο άρθρο 2, παράγραφος 14, της οδηγίας αυτής.
- 34 Υπό τις συνθήκες αυτές, το άρθρο 1, στοιχείο γ', και το άρθρο 17 της οδηγίας 2014/40 δεν αντιβαίνουν στην αρχή της ίσης μεταχείρισης.

Επί του κύρους του άρθρου 1, στοιχείου γ', και του άρθρου 17 της οδηγίας 2014/40 υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας

- 35 Προκαταρκτικώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η αρχή της αναλογικότητας απαιτεί, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης να είναι πρόσφορες για την επίτευξη των νομίμως επιδιωκόμενων από την οικεία ρύθμιση σκοπών και να μην υπερβαίνουν το αναγκαίο για την επίτευξη των σκοπών αυτών μέτρο (απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 2018, *American Express*, C-304/16, EU:C:2018:66, σκέψη 85).
- 36 Όσον αφορά τον δικαστικό έλεγχο της τήρησης των προϋποθέσεων αυτών, το Δικαστήριο αναγνώρισε στον νομοθέτη της Ένωσης, στο πλαίσιο ασκήσεως των αρμοδιοτήτων του, ευρεία εξουσία εκτίμησης σε τομείς όπως ο επίμαχος, στους οποίους η δράση του απαιτεί επιλογές τόσο πολιτικής όσο και οικονομικής ή κοινωνικής φύσης και στους οποίους καλείται να προβεί σε σύνθετες αξιολογήσεις και εκτιμήσεις. Επομένως, το ζήτημα δεν είναι αν το μέτρο που θεσπίστηκε σε έναν τέτοιο τομέα ήταν το μόνο ή το καλύτερο δυνατό, καθόσον η νομιμότητα του μέτρου αυτού μπορεί να επηρεαστεί μόνον

όταν αυτό είναι προδήλως ακατάλληλο σε σχέση με τον επιδιωκόμενο από τα αρμόδια θεσμικά όργανα σκοπό (βλ., συναφώς, απόφαση της 4ης Μαΐου 2016, *Pillbox* 38, C-477/14, EU:C:2016:324, σκέψη 49).

- 37 Όσον αφορά την αξιολόγηση άκρως περίπλοκων πραγματικών στοιχείων επιστημονικής και τεχνικής φύσης, η οποία είναι αναγκαία για να εκτιμηθεί ο αναλογικός χαρακτήρας της απαγόρευσης διάθεσης στην αγορά των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα, πρέπει να υπομνησθεί ότι ο δικαστής της Ένωσης δεν μπορεί να υποκαταστήσει με τη δική του εκτίμηση των στοιχείων αυτών την εκτίμηση του νομοθέτη στον οποίο η Συνθήκη έχει αναθέσει την αποστολή αυτή. Η ευρεία διακριτική ευχέρεια του νομοθέτη της Ένωσης, η οποία συνεπάγεται περιορισμένο δικαστικό έλεγχο της άσκησης της, δεν αφορά μόνον τη φύση και την έκταση των διατάξεων που πρέπει να θεσπιστούν, αλλά επίσης, σε ορισμένο βαθμό, τη διαπίστωση των βασικών στοιχείων (βλ., συναφώς, απόφαση της 21ης Ιουνίου 2018, *Πολωνία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου*, C-5/16, EU:C:2018:483, σκέψεις 150 και 151).
- 38 Επιπλέον, ο νομοθέτης της Ένωσης οφείλει να λαμβάνει υπόψη την αρχή της προφύλαξης σύμφωνα με την οποία, όταν υπάρχει αβεβαιότητα ως προς την ύπαρξη ή την έκταση κινδύνων για την υγεία των προσώπων, μπορούν να ληφθούν μέτρα προστασίας χωρίς να αναμένεται να αποδειχθεί πλήρως το υποστατό και η σοβαρότητα των κινδύνων αυτών. Όταν καθίσταται ανέφικτο να προσδιοριστεί με βεβαιότητα το υποστατό ή η έκταση του προβαλλόμενου κινδύνου λόγω του αμφίσημου χαρακτήρα των αποτελεσμάτων των διεξαχθεισών μελετών, η πιθανότητα δε πραγματικής βλάβης της δημόσιας υγείας εξακολουθεί να υφίσταται στην υποθετική περίπτωση που ο κίνδυνος αυτός επέλθει, η αρχή της προφύλαξης δικαιολογεί τη λήψη μέτρων περιορισμού (απόφασης της 9ης Ιουνίου 2016, *Pesce κ.λπ.*, C-78/16 και C-79/16, EU:C:2016:428, σκέψη 47 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 39 Λαμβανομένων υπόψη αυτών ακριβώς των εκτιμήσεων, πρέπει να εξεταστεί το κύρος του άρθρου 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 17 της οδηγίας 2014/40 υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας.
- 40 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι, κατά το άρθρο της 1, η οδηγία 2014/40 επιδιώκει διττό σκοπό, συνιστάμενο στη διευκόλυνση της ομαλής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς για τα προϊόντα καπνού και τα συναφή προϊόντα, με βάση ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας, ιδίως για τους νέους (απόφαση της 4ης Μαΐου 2016, *Πολωνία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου*, C-358/14, EU:C:2016:323, σκέψη 80).
- 41 Όσον αφορά τον σκοπό που συνίσταται στη διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της ανθρώπινης υγείας, ιδίως για τους νέους, από την εκτίμηση επιπτώσεων (σ. 62 επ.) προκύπτει ότι η Επιτροπή εξέτασε διαφορετικές πολιτικές επιλογές σχετικά με τα προϊόντα καπνού, περιλαμβανομένων αυτών που λαμβάνονται από το στόμα. Ειδικότερα, εξέτασε τη δυνατότητα άρσης της απαγόρευσης διάθεσης στην αγορά προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα υπό το πρίσμα των νέων επιστημονικών μελετών σχετικά με τη βλαπτικότητα των προϊόντων αυτών για την υγεία και των στοιχείων σχετικά με τις συνήθειες κατανάλωσης των προϊόντων καπνού σε χώρες που επιτρέπουν την εμπορία των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα.
- 42 Συναφώς, η Επιτροπή κατ' αρχάς επισήμανε ότι, ακόμη και αν σύμφωνα με επιστημονικές μελέτες τα μη καπνιζόμενα προϊόντα καπνού είναι λιγότερο επικίνδυνα για την υγεία σε σχέση με τα καπνιζόμενα, εντούτοις, όλα τα μη καπνιζόμενα προϊόντα καπνού περιέχουν καρκινογόνες ουσίες, ότι δεν έχει αποδειχθεί επιστημονικώς ότι η περιεκτικότητα αυτών των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα σε καρκινογόνες ουσίες μπορεί να μειώσει τον κίνδυνο καρκίνου, ότι αυξάνουν τον κίνδυνο θανατηφόρου εμφράγματος του μυοκαρδίου και ότι, με βάση ορισμένες ενδείξεις, η χρήση τους συνδέεται με επιπλοκές κατά τη διάρκεια της κύησης.
- 43 Στη συνέχεια, η Επιτροπή παρατήρησε ότι οι μελέτες που αναφέρουν ότι το snus μπορεί να διευκολύνει την απεξάρτηση από το κάπνισμα βασίζονται ως επί το πλείστον σε στοιχεία που προέκυψαν από εμπειρική παρατήρηση και, κατά συνέπεια, δεν μπορούν να θεωρηθούν αξιόπιστες.

- 44 Επιπλέον, η Επιτροπή τόνισε επίσης ότι το αποτέλεσμα της απόφασης να αρθεί η απαγόρευση διάθεσης στην αγορά των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα στις πολιτικές ελέγχου της κατανάλωσης προϊόντων καπνού είναι ικανό να ωθήσει άτομα που μέχρι τότε δεν καταναλώναν προϊόντα καπνού, ιδίως τους νέους, στην κατανάλωση τέτοιων προϊόντων και ότι, ως εκ τούτου μια τέτοια απόφαση συνεπάγεται ορισμένους κινδύνους για τη δημόσια υγεία.
- 45 Κατά συνέπεια, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των επιστημονικών μελετών που παρατίθενται στη εκτίμηση επιπτώσεων, η Επιτροπή έκρινε ότι η αρχή της προφύλαξης εξακολουθούσε να δικαιολογεί την απαγόρευση της διάθεσης στην αγορά των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα.
- 46 Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, προς αμφισβήτηση, υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας, του κύρους του άρθρου 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 17 της οδηγίας 2014/40, η Swedish Match και η NNA αναφέρονται σε πρόσφατες επιστημονικές μελέτες που, κατά την άποψή τους, καταδεικνύουν ότι τα προϊόντα καπνού που λαμβάνονται από το στόμα, ιδίως τα προϊόντα τύπου «snus», είναι λιγότερη επιβλαβή σε σχέση με τα άλλα προϊόντα καπνού, ότι είναι λιγότερο εξαρτησιογόνα και ότι καθιστούν ευκολότερη την απεξάρτηση από το κάπνισμα. Ειδικότερα, η Swedish Match και η NNA υπογραμμίζουν, στηριζόμενες σε παρατηρήσεις που έγιναν στη Σουηδία και τη Νορβηγία, ότι η κατανάλωση του snus δεν συνδυάζεται με την κατανάλωση των προϊόντων καπνού για κάπνισμα αλλά μάλλον την αντικαθιστά και δεν έχει αποτέλεσμα γέφυρας προς την κατανάλωση των ως άνω προϊόντων.
- 47 Στο πλαίσιο αυτό, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο νομοθέτης της Ένωσης είχε τη δυνατότητα, βάσει επιστημονικών μελετών και σύμφωνα με την ευρεία εξουσία εκτίμησης που διαθέτει συναφώς, καθώς και σύμφωνα με την αρχή της προφύλαξης, τηρουμένης της νομολογίας που παρατίθεται στις σκέψεις 36 και 38 της παρούσας απόφασης, να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι είναι αβέβαιη η αποτελεσματικότητα των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα ως μέσου απεξάρτησης από το κάπνισμα, σε περίπτωση άρσης της απαγόρευσης της διάθεσης στην αγορά των προϊόντων αυτών, και ότι υφίστανται κίνδυνοι για τη δημόσια υγεία, όπως ο κίνδυνος του αποτελέσματος γέφυρας, λόγω ιδίως της έλξης που ασκούν τα εν λόγω προϊόντα στους νέους.
- 48 Ειδικότερα, όσον αφορά την καταλληλότητα της απαγόρευσης της διάθεσης στην αγορά των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα για την επίτευξη του σκοπού που συνίσταται στη διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της ανθρώπινης υγείας, υπενθυμίζεται ότι η καταλληλότητα αυτή δεν μπορεί να αξιολογηθεί αποκλειστικώς υπό το πρίσμα μίας μόνον κατηγορίας καταναλωτών (βλ., συναφώς, απόφαση της 4ης Μαΐου 2016, Philip Morris Brands κ.λπ., C-547/14, EU:C:2016:325, σκέψη 176).
- 49 Δεδομένου ότι, σε περίπτωση άρσης της απαγόρευσης της διάθεσης στην αγορά των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα, οι θετικές συνέπειες για την υγεία των καταναλωτών που επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν αυτά τα προϊόντα ως μέσο απεξάρτησης είναι αβέβαιες και ότι, επιπλέον, υπάρχουν κίνδυνοι για την υγεία των λοιπών καταναλωτών, ιδίως των νέων, λόγω των οποίων απαιτείται, σύμφωνα με την αρχή της προφύλαξης, η λήψη μέτρων περιορισμού, το άρθρο 1, στοιχείο γ', και το άρθρο 17 της οδηγίας 2014/40 δεν μπορούν να θεωρηθούν ως προδήλως ακατάλληλα για τη διασφάλιση υψηλού επιπέδου δημόσιας υγείας.
- 50 Αντιθέτως, μέτρα λιγότερο περιοριστικά, όπως εκείνα που προβλέπονται για τα άλλα προϊόντα καπνού στην οδηγία 2014/40, συμπεριλαμβανομένων της ενίσχυσης των προειδοποιήσεων για την υγεία και της απαγόρευσης του καπνού που περιέχει αρωματικές ουσίες, δεν φαίνεται να είναι εξίσου κατάλληλα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού.

- 51 Πράγματι, λόγω τόσο των μεγάλων δυνατοτήτων ανάπτυξης της αγοράς των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα, όπως επιβεβαιώνουν οι ίδιοι οι κατασκευαστές των προϊόντων αυτών, όσο και των μέτρων απαγόρευσης του καπνίσματος σε ορισμένους χώρους, είναι εξαιρετικά πιθανόν τα εν λόγω προϊόντα να ωθήσουν άτομα που προηγουμένως δεν καταναλώναν προϊόντα καπνού, ιδίως τους νέους, στην κατανάλωση τέτοιων προϊόντων.
- 52 Εξάλλου, τα προϊόντα καπνού που λαμβάνονται από το στόμα παρουσιάζουν ιδιαίτερη επικινδυνότητα για τους ανηλίκους λόγω του ότι η κατανάλωσή τους γίνεται δυσχερώς αντιληπτή. Ειδικότερα, η κατανάλωσή των προϊόντων αυτών συνίσταται συνήθως στην τοποθέτησή τους ανάμεσα στα χείλη και στα ούλα και στη διατήρησή τους στο σημείο αυτό (βλ., συναφώς, απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2004, *Arnold André*, C-434/02, EU:C:2004:800, σκέψη 19).
- 53 Ως εκ τούτου, η απαγόρευση διάθεσης στην αγορά των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα δεν βαίνει προδήλως πέραν του αναγκαίου μέτρου για την επίτευξη του σκοπού της διασφάλισης υψηλού επιπέδου προστασίας της δημόσιας υγείας.
- 54 Εξάλλου, κατά πάγια νομολογία, ο σκοπός της προστασίας της υγείας έχει υπέρτερη σπουδαιότητα σε σχέση με τα συμφέροντα οικονομικής φύσης (απόφαση της 19ης Απριλίου 2012, *Artogodan* κατά Επιτροπής, C-221/10 P, EU:C:2012:216, σκέψη 99 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), η δε σπουδαιότητα του σκοπού αυτού μπορεί να δικαιολογήσει τις απορρέουσες αρνητικές οικονομικές συνέπειες, ακόμη και αν οι συνέπειες αυτές είναι σημαντικές (βλ., συναφώς, απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2012, *Nelson κ.λπ.*, C-581/10 και C-629/10, EU:C:2012:657, σκέψη 81 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Εν προκειμένω όμως, ακόμη και αν υποθεθεί ότι υπάρχουν μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης της αγοράς προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα, οι οικονομικές συνέπειες που προκύπτουν από την απαγόρευση διάθεσης στην αγορά τέτοιων προϊόντων παραμένουν, εν πάση περιπτώσει, αβέβαιες, καθότι κατά τον χρόνο έκδοσης της οδηγίας 2014/40, τα προϊόντα αυτά δεν ήταν διαθέσιμα στην αγορά των κρατών μελών που μνημονεύονται στο άρθρο 17 της οδηγίας 2014/40.
- 55 Όσον αφορά τον σκοπό που συνίσταται στη διευκόλυνση της ομαλής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς για τα προϊόντα καπνού και τα συναφή προϊόντα, πρέπει να τονιστεί ότι η απαγόρευση της διάθεσης στην αγορά προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα η οποία προβλέπεται από τις διατάξεις αυτές είναι επίσης πρόσφορη για τη διευκόλυνση της ομαλής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς για τα προϊόντα καπνού και τα συναφή προϊόντα.
- 56 Πράγματι, το Δικαστήριο επισήμανε στη σκέψη 37 της απόφασής του της 14ης Δεκεμβρίου 2004, *Swedish Match* (C-210/03, EU:C:2004:802), ότι υπήρχαν, κατά τον χρόνο έκδοσης της οδηγίας 92/41, διαφορές μεταξύ των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που αποσκοπούσαν στον περιορισμό της εξάπλωσης της κατανάλωσης βλαπτικών για την υγεία προϊόντων τα οποία ήταν νέα στην αγορά των κρατών μελών και θεωρούνταν ιδιαίτερα ελκυστικά για τους νέους.
- 57 Όπως το Δικαστήριο επισήμανε στην ίδια απόφαση, το κανονιστικό πλαίσιο δεν είχε μεταβληθεί κατά την έκδοση της οδηγίας 2001/37, η οποία επίσης είχε απαγορεύσει τη διάθεση στην αγορά των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα (βλ., συναφώς, απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2004, *Swedish Match*, C-210/03, EU:C:2004:802, σκέψη 40), πρέπει δε να σημειωθεί ότι το πλαίσιο αυτό παρέμενε το ίδιο και κατά την έκδοση της οδηγίας 2014/40.
- 58 Πράγματι, τα προϊόντα καπνού που λαμβάνονται από το στόμα εξακολουθούν να είναι βλαβερά για την υγεία, έχουν εθιστικό χαρακτήρα και είναι ελκυστικά για τους νέους. Επιπλέον, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 26 της παρούσας απόφασης, θα αποτελούσαν, σε περίπτωση διάθεσής τους στην αγορά, νέα προϊόντα για τους καταναλωτές. Ένα τέτοιο πλαίσιο όμως μπορεί πάντοτε να ωθήσει τα κράτη μέλη να λάβουν διάφορα νομοθετικά, κανονιστικά και διοικητικά μέτρα με σκοπό τον περιορισμό της κατανάλωσης προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα.

- 59 Επιπλέον, όσον αφορά ειδικότερα τον ισχυρισμό της Swedish Match ότι η έγκριση της εμπορίας των άλλων προϊόντων καπνού και των συναφών προϊόντων καταδεικνύει τον δυσανάλογο χαρακτήρα της απαγόρευσης διάθεσης στην αγορά των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα, υπενθυμίζεται ότι ένα μέτρο της Ένωσης είναι κατάλληλο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού μόνον εφόσον επιδιώκει πράγματι την επίτευξή του κατά τρόπο συνεπή και συστηματικό (βλ., συναφώς, απόφαση της 5ης Ιουλίου 2017, Fries, C-190/16, EU:C:2017:513, σκέψη 48).
- 60 Συναφώς, όπως προκύπτει από τη σκέψη 34 της παρούσας απόφασης, το άρθρο 1, στοιχείο γ', και το άρθρο 17 της οδηγίας 2014/40 δεν αντιβαίνουν στην αρχή της ίσης μεταχείρισης λόγω της διαφορετικής μεταχείρισης που επιφυλάσσεται στα προϊόντα καπνού που λαμβάνονται από το στόμα σε σχέση με τη μεταχείριση που προβλέπεται για τα άλλα προϊόντα καπνού και τα συναφή προϊόντα.
- 61 Ως εκ τούτου, το άρθρο 1, στοιχείο γ', και το άρθρο 17 της οδηγίας 2014/40 δεν συνεπάγονται μειονεκτήματα προδήλως δυσανάλογα σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς.
- 62 Όπως προκύπτει από τις ανωτέρω σκέψεις, οι διατάξεις αυτές δεν συνεπάγονται περιορισμούς δυσανάλογους σε σχέση με τον διττό σκοπό που επιδιώκει η οδηγία 2014/40, συνιστάμενο στη διευκόλυνση της ομαλής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς για τα προϊόντα καπνού και τα συναφή προϊόντα και στη διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της ανθρώπινης υγείας.
- 63 Επομένως, διαπιστώνεται ότι οι εν λόγω διατάξεις δεν αντιβαίνουν στην αρχή της αναλογικότητας.

Επί του κύρους του άρθρου 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 17 της οδηγίας 2014/40 υπό το πρίσμα της αρχής της επικουρικότητας

- 64 Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, η Swedish Match αμφισβητεί το κύρος του άρθρου 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 17 της οδηγίας 2014/40 υπό το πρίσμα της αρχής της επικουρικότητας, με την αιτιολογία ότι η γενική και απόλυτη απαγόρευση της διάθεσης στην αγορά των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα στερεί από τα κράτη μέλη κάθε κανονιστική ευελιξία και τους επιβάλλει ενιαίο σύστημα, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν στα κράτη μέλη, με την εξαίρεση του Βασιλείου της Σουηδίας. Επιπλέον, κατά τη Swedish Match, μια τέτοια προσέγγιση δεν ήταν αναγκαία, όπως καθίσταται εμφανές από τη δυνατότητα η οποία παρέχεται σε κάθε κράτος μέλος δυνάμει του άρθρου 24, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής να απαγορεύει, για λόγους που αφορούν τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν σε αυτό, ορισμένες κατηγορίες προϊόντων καπνού ή συναφών προϊόντων.
- 65 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, η οποία καθιερώνεται με το άρθρο 5, παράγραφος 3, ΣΕΕ, στους τομείς που δεν υπάγονται στην αποκλειστική της αρμοδιότητα η Ένωση παρεμβαίνει μόνο εφόσον και στον βαθμό που οι σκοποί της προβλεπόμενης δράσης δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και δύνανται, συνεπώς, λόγω της κλίμακας ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθούν καλύτερα στο επίπεδο της Ένωσης. Εξάλλου, το πρωτόκολλο (αριθ. 2) σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, το οποίο προσαρτήθηκε στη Συνθήκη ΕΕ και στη Συνθήκη ΕΚ, θεσπίζει, στο άρθρο του 5, κατευθυντήριες γραμμές βάσει των οποίων κρίνεται αν πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές (απόφαση της 4ης Μαΐου 2016, Philip Morris Brands κ.λπ., C-547/14, EU:C:2016:325, σκέψη 215).
- 66 Εν προκειμένω, καθόσον πρόκειται για τομέα όπως η βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, ο οποίος δεν συγκαταλέγεται στους τομείς ως προς τους οποίους η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα, πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον ο επιδιωκόμενος από την οδηγία 2014/40 σκοπός μπορούσε να επιτευχθεί καλύτερα στο επίπεδο της Ένωσης (απόφαση της 4ης Μαΐου 2016, Philip Morris Brands κ.λπ., C-547/14, EU:C:2016:325, σκέψη 219).

- 67 Συναφώς, όπως επισημάνθηκε με τη σκέψη 40 της παρούσας απόφασης, η οδηγία 2014/40 επιδιώκει διττό σκοπό, συνιστάμενο στη διευκόλυνση της ομαλής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς για τα προϊόντα καπνού και τα συναφή προϊόντα, διασφαλίζοντας συγχρόνως υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας, ιδίως για τους νέους (απόφαση της 4ης Μαΐου 2016, Philip Morris Brands κ.λπ., C-547/14, EU:C:2016:325, σκέψη 220).
- 68 Ακόμα και αν υποθεθεί ότι η δεύτερη πτυχή αυτού του σκοπού μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα στο επίπεδο των κρατών μελών, γεγονός παραμένει ότι η επιδίωξη του σκοπού αυτού ενδέχεται να παγιώσει, αν όχι να δημιουργήσει, καταστάσεις στις οποίες, όπως αναφέρθηκε στη σκέψη 58 της παρούσας αποφάσεως, ορισμένα κράτη μέλη επιτρέπουν τη διάθεση στην αγορά προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα, ενώ άλλα την απαγορεύουν, με αποτέλεσμα την υπονόμευση του πρωταρχικού σκοπού της οδηγίας 2014/40, δηλαδή τη βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς για τα προϊόντα καπνού και τα συναφή προϊόντα (απόφαση της 4ης Μαΐου 2016, Philip Morris Brands κ.λπ., C-547/14, EU:C:2016:325, σκέψη 221).
- 69 Από την αλληλεξάρτηση των δύο σκοπών που επιδιώκει η εν λόγω οδηγία προκύπτει ότι ο νομοθέτης της Ένωσης ευλόγως μπορούσε να εκτιμήσει ότι η δράση του έπρεπε να περιλαμβάνει τη θέσπιση καθεστώτος διάθεσης στην αγορά της Ένωσης των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα και ότι, λόγω της αλληλεξάρτησης αυτής, ο διττός αυτός σκοπός μπορούσε να επιτευχθεί ευχερέστερα στο επίπεδο της Ένωσης (απόφαση της 4ης Μαΐου 2016, Philip Morris Brands κ.λπ., C-547/14, EU:C:2016:325, σκέψη 222).
- 70 Όσον αφορά τον ισχυρισμό ότι το άρθρο 24, παράγραφος 3, της οδηγίας 2014/40 καταδεικνύει ότι οι σκοποί της συγκεκριμένης οδηγίας μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη, πρέπει να σημειωθεί ότι η διάταξη αυτή αναγνωρίζει σε κάθε κράτος μέλος τη δυνατότητα να απαγορεύει ορισμένη κατηγορία προϊόντων καπνού ή συναφών προϊόντων, για λόγους που αφορούν τις ιδιαίτερες συνθήκες στο εν λόγω κράτος μέλος και εφόσον οι διατάξεις αυτές δικαιολογούνται από την ανάγκη προστασίας της δημόσιας υγείας, η δε Επιτροπή είναι εντούτοις αρμόδια να εγκρίνει ή να απορρίπτει αυτές τις εθνικές διατάξεις αφού εξακριβώσει αν είναι ή όχι δικαιολογημένες, αναγκαίες και ανάλογες προς τον σκοπό τους, λαμβάνοντας υπόψη το υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας που διασφαλίζεται με την εν λόγω οδηγία, ή αν αποτελούν ή όχι μέσο αυθαίρετων διακρίσεων ή συγκεκριμένου περιορισμού στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.
- 71 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι οι συντάκτες της Συνθήκης θέλησαν να απονεύσουν στον νομοθέτη της Ένωσης, λαμβανομένων υπόψη του γενικού πλαισίου και των ειδικών περιστάσεων του υπό εναρμόνιση τομέα, ορισμένη διακριτική ευχέρεια ως προς την τεχνική της προσέγγισης που είναι η πιο ενδεδειγμένη για την επίτευξη του επιδιωκόμενου αποτελέσματος, στους τομείς μάλιστα που χαρακτηρίζονται από ιδιαιτερότητες σύνθετης τεχνικής φύσης. Επομένως, κατά την άσκηση της εν λόγω διακριτικής ευχέρειας, ο νομοθέτης της Ένωσης μπορεί να προβαίνει σε εναρμόνιση μόνον κατά στάδια και να απαιτεί βαθμιαία μόνον κατάργηση των μονομερών μέτρων που λαμβάνουν τα κράτη μέλη (απόφαση της 4ης Μαΐου 2016, Philip Morris Brands κ.λπ., C-547/14, EU:C:2016:325, σκέψη 63).
- 72 Αναλόγως των περιστάσεων, τα μέτρα του άρθρου 114, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ μπορούν να συνιστανται στην επιβολή υποχρέωσης στο σύνολο των κρατών μελών να επιτρέπουν την εμπορία του οικείου ή των οικείων προϊόντων, στην υπαγωγή αυτής της υποχρέωσης σε ορισμένες προϋποθέσεις ή ακόμα στην απαγόρευση, προσωρινή ή οριστική, της εμπορίας ενός ή ορισμένων προϊόντων (απόφαση της 4ης Μαΐου 2016, Philip Morris Brands κ.λπ., C-547/14, EU:C:2016:325, σκέψη 64).
- 73 Πρέπει να θεωρηθεί ότι ο νομοθέτης της Ένωσης, απαγορεύοντας τη διάθεση στην αγορά των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα, ενώ επιτρέπει την εμπορία των άλλων προϊόντων καπνού, προέβη σε εναρμόνιση κατά στάδια των προϊόντων καπνού.

- 74 Επομένως, το άρθρο 24, παράγραφος 3, της οδηγίας 2014/40 αφορά πτυχή η οποία δεν έχει αποτελέσει αντικείμενο μέτρων εναρμόνισης θεσπιζόμενων από αυτήν (απόφαση της 4ης Μαΐου 2016, Philip Morris Brands κ.λπ., C-547/14, EU:C:2016:325, σκέψη 90).
- 75 Επομένως, από την εν λόγω διάταξη, αυτή καθεαυτή, δεν προκύπτει ότι οι σκοποί της οδηγίας μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη.
- 76 Ως εκ τούτου, το άρθρο 1, στοιχείο γ', και το άρθρο 17 της οδηγίας 2014/40 δεν αντιβαίνουν στην αρχή της επικουρικότητας.

Επί του κύρους του άρθρου 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 17 της οδηγίας 2014/40 υπό το πρίσμα του άρθρου 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ

- 77 Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, η Swedish Match υποστηρίζει ότι η οδηγία 2014/40 δεν παρέχει καμία συγκεκριμένη και συνεπή εξήγηση για την επιλεκτική απαγόρευση των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα και προσθέτει ότι μια τέτοια εξήγηση δεν προκύπτει σαφώς ούτε από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η οδηγία αυτή.
- 78 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, η αιτιολογία που επιβάλλει το άρθρο 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της οικείας πράξης και να εκθέτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο τη συλλογιστική του θεσμικού οργάνου που εξέδωσε την πράξη, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα, αφενός, στους ενδιαφερόμενους να λάβουν γνώση των λόγων που δικαιολογούν το ληφθέν μέτρο και, αφετέρου, στο αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να ασκήσει τον έλεγχό του. Η αιτιολογία δεν απαιτείται να προσδιορίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξης ανταποκρίνεται στις επιταγές του άρθρου 296, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ πρέπει να εκτιμάται με γνώμονα όχι μόνο το γράμμα της, αλλά και του πλαισίου στο οποίο αυτή εντάσσεται καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (απόφαση της 17ης Μαρτίου 2011, AJD Tuna, C-221/09, EU:C:2011:153, σκέψη 58).
- 79 Όπως επίσης προκύπτει από πάγια νομολογία, η έκταση της υποχρέωσης αιτιολόγησης εξαρτάται από τη φύση της οικείας πράξης και, προκειμένου για πράξεις γενικής ισχύος, η αιτιολογία μπορεί να περιορίζεται, αφενός, στην περιγραφή της όλης κατάστασης που οδήγησε στην έκδοση της πράξης και, αφετέρου, στην παράθεση των γενικών σκοπών που η πράξη αυτή επιδιώκει. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει, μεταξύ άλλων, ότι, αν από την προσβαλλόμενη πράξη προκύπτουν τα ουσιώδη στοιχεία του επιδιωκόμενου από το θεσμικό όργανο σκοπού, θα ήταν υπερβολικό να απαιτηθεί ειδική αιτιολογία για καθεμία από τις επιμέρους τεχνικές επιλογές (βλ., συναφώς, απόφαση της 17ης Μαρτίου 2011, AJD Tuna, C-221/09, EU:C:2011:153, σκέψη 59).
- 80 Εν προκειμένω, η αιτιολογική σκέψη 32 της οδηγίας 2014/40 καθώς και η εκτίμηση επιπτώσεων περιλαμβάνουν στοιχεία από τα οποία προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική της Επιτροπής που υπαγόρευσε την απαγόρευση διάθεσης στην αγορά των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα.
- 81 Ειδικότερα, η αιτιολογική σκέψη 32 της οδηγίας 2014/40 αναφέρει ότι η απαγόρευση της πώλησης καπνού που λαμβάνεται από το στόμα πρέπει να διατηρηθεί, για να αποφευχθεί η είσοδος στην Ένωση (εκτός της Σουηδίας) του προϊόντος αυτού που είναι εθιστικό και έχει δυσμενείς συνέπειες στην ανθρώπινη υγεία, και παραπέμπει στην αιτιολογία που παρατίθεται στις οδηγίες 89/622 και 2001/37, οι οποίες εκθέτουν σαφώς, όπως έχει ήδη διαπιστώσει το Δικαστήριο (βλ., συναφώς, απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2004, Swedish Match, C-210/03, EU:C:2004:802, σκέψη 65), τους λόγους για την επιβολή της απαγόρευσης αυτής.

82 Υπό τις συνθήκες αυτές, καθόσον τα στοιχεία αυτά παρέχουν τη δυνατότητα, αφενός, να καταστούν γνωστοί οι λόγοι που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου απαγόρευσης της διάθεσης στην αγορά των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα και, αφετέρου, να ασκηθεί έλεγχος από το αρμόδιο δικαστήριο, στην οδηγία 2014/40 εκπληρώθηκε η υποχρέωση αιτιολόγησης την οποία προβλέπει το άρθρο 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

Επί του κύρους του άρθρου 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 17 της οδηγίας 2014/40 υπό το πρίσμα των άρθρων 34 και 35 ΣΛΕΕ

83 Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, η Swedish Match υποστηρίζει ότι το άρθρο 1, στοιχείο γ', και το άρθρο 17 της οδηγίας 2014/40 αντιβαίνουν στα άρθρα 34 και 35 ΣΛΕΕ καθότι αντιβαίνουν στις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της αναλογικότητας και δεν ανταποκρίνονται στην υποχρέωση αιτιολόγησης.

84 Συναφώς, μολονότι είναι αληθές ότι η απαγόρευση της διάθεσης στην αγορά των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα συνιστά περιορισμό κατά την έννοια των άρθρων 34 και 35 ΣΛΕΕ, ένας τέτοιος περιορισμός δικαιολογείται, όπως διαπιστώθηκε προηγουμένως, από λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας, δεν αντιβαίνει προς τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της αναλογικότητας και ανταποκρίνεται προς την υποχρέωση αιτιολόγησης.

85 Επομένως, το άρθρο 1, στοιχείο γ', και το άρθρο 17 της οδηγίας 2014/40 δεν είναι ανίσχυρα υπό το πρίσμα των άρθρων 34 και 35 ΣΛΕΕ.

Επί του κύρους του άρθρου 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 17 της οδηγίας 2014/40 υπό το πρίσμα των άρθρων 1, 7 και 35 του Χάρτη

86 Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, η Swedish Match και η NNA υποστηρίζουν ότι το άρθρο 1, στοιχείο γ', και το άρθρο 17 της οδηγίας 2014/40 αντιβαίνουν στα άρθρα 1, 7 και 35 του Χάρτη, καθόσον η απαγόρευση της διάθεσης στην αγορά των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα στερεί από τα άτομα που επιθυμούν να σταματήσουν το κάπνισμα τη χρήση προϊόντων που είναι επωφελή για την υγεία τους.

87 Συναφώς, κατά το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, κάθε περιορισμός στην άσκηση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που αναγνωρίζονται σε αυτόν πρέπει να προβλέπεται από τον νόμο και να σέβεται το βασικό περιεχόμενο των εν λόγω δικαιωμάτων και ελευθεριών. Τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, περιορισμοί επιτρέπεται να επιβάλλονται μόνον εφόσον είναι αναγκαίοι και ανταποκρίνονται πραγματικά σε στόχους γενικού ενδιαφέροντος που αναγνωρίζει η Ένωση ή στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων.

88 Εν προκειμένω, ακόμη και αν, όπως υποστηρίζουν η Swedish Match και η NNA, το άρθρο 1, στοιχείο γ', και το άρθρο 17 της οδηγίας 2014/40 περιορίζουν τα θεμελιώδη δικαιώματα, τέτοιου είδους περιορισμός προβλέπεται από τον νόμο, σέβεται το βασικό περιεχόμενο των εν λόγω δικαιωμάτων και συνάδει με την αρχή της αναλογικότητας.

89 Συναφώς, όσον αφορά τον σεβασμό του βασικού περιεχομένου των θεμελιωδών δικαιωμάτων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το μέτρο της απαγόρευσης διάθεσης στην αγορά των προϊόντων καπνού που λαμβάνονται από το στόμα, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 1, στοιχείο γ', και στο άρθρο 17 της οδηγίας 2014/40, δεν αποσκοπεί στον περιορισμό του δικαιώματος στην υγεία, αλλά, όλως αντιθέτως, στη συγκεκριμενοποίηση του δικαιώματος αυτού και, ως εκ τούτου, στη διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας για το σύνολο των καταναλωτών, χωρίς να στερεί πλήρως από τα πρόσωπα που επιθυμούν να παύσουν την κατανάλωση τέτοιων προϊόντων την επιλογή επωφελών προς τούτο προϊόντων.

- 90 Οι διατάξεις αυτές, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 63 της παρούσας απόφασης, δεν αντιβαίνουν ούτε στην αρχή της αναλογικότητας.
- 91 Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το άρθρο 1, στοιχείο γ', και το άρθρο 17 της οδηγίας 2014/40 δεν είναι ανίσχυρα υπό το πρίσμα των άρθρων 1, 7 και 35 του Χάρτη.
- 92 Από το σύνολο των προεκτεθέντων συνάγεται ότι από την εξέταση του υποβληθέντος ερωτήματος δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να θίξει το κύρος του άρθρου 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 17 της οδηγίας 2014/40.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 93 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

Από την εξέταση του υποβληθέντος ερωτήματος δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να θίξει το κύρος του άρθρου 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 17 της οδηγίας 2014/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την κατασκευή, την παρουσίαση και την πώληση προϊόντων καπνού και συναφών προϊόντων και την κατάργηση της οδηγίας 2001/37/ΕΚ.

(υπογραφές)